

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Національна академія наук України
Інститут філософії ім. Григорія Сковороди

Український філософський фонд

Sententiae

Науковий журнал

Виходить двічі на рік

Заснований у червні 2000 року

XXXVII Issue **2**
2018

Вінниця
ВНТУ
2018

Редакційна колегія:

- Геннадій Аляєв (Полтава)
- Андрій Баумейстер (Київ)
- Ольга Гомілко (Київ)
- Отфريد Гьофе (Тюбінген, Німеччина)
- Доменік Декот (Клермон-Феран, Франція)
- Іван Іващенко (Гале, Німеччина)
- Сергій Йосипенко (Київ)
- Саймон Кричлі (Нью Йорк, США)
- Барбара Касен (Париж, Франція)
- Олексій Панич (Київ)
- Сергій Пролєєв (Київ)
- Володимир Ратніков (Вінниця)
- Сергій Секундант (Одеса)
- Віталій Терлецький (Київ)
- Марина Ткачук (Київ)
- Олександр Філоненко (Харків)
- Олег Хома (Вінниця), *Головний редактор*
- Юрій Чорноморець (Київ)

Редакція:

Заступник головного редактора з міжнародного співробітництва

Микола Прадівляний

Помічники головного редактора

Ірина Головащенко

Анатолій Теклюк

Ольга Цимбал

Відповідальний секретар

Ельвіра Чухрай

Зав. редакцією

Всеволод Кузнєцов

Видання засноване за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і видавництва **Пор-Рояль** (Київ).

Свідоцтво про реєстрацію – КВ 20664-10464 ПР від 18.04.2014, попереднє свідоцтво про реєстрацію – КВ № 4232 від 23.05.2000

Sententiae є спільним виданням Вінницького національного технічного університету, Інституту філософії НАН України та Українського філософського фонду.

Друкується за рішенням Вченої ради ВНТУ, протокол № 6 від 29.11.2018 р. і Вченої ради Інституту філософії НАН України протокол № 5 від 22.11.2018 р.

DOI журналу:

<https://doi.org/10.22240/sent>

З 2015 року журнал Sententiae індексується в Scopus, міжнародній базі даних рефератів і цитувань, що охоплює всі різновиди рецензованих публікацій.

Постановою Президії ВАК України № 5-05/4 від 11.04.2001 часопис Sententiae визнано фаховим виданням за спеціальністю «Філософія», Перереєстрацію затверджено рішенням Колегії МОН України, наказ № 1081 від 29.09.2014.

Контакти:

Тел.: (063) 551-07-79 (пн-пт, 9⁰⁰-18⁰⁰)

e-mail: sententiae2000@gmail.com

Поштові адреси:

SENTENTIAE, кафедра філософії, ВНТУ, вул. *Хмельницьке шосе*, 95, Вінниця, 21021, Україна

SENTENTIAE, Український філософський фонд, вул. *Трьохсвятительська*, 4, кімн. 321, Київ, 01001, Україна

ЗМІСТ

DOI числа: <https://doi.org/10.22240/sent37.02>

СТАТТІ

РАНЬМОДЕРНА ФІЛОСОФІЯ	6	Микола Симчич (Київ) <i>Вчення про нескінченність у моголянських філософських курсах (XVII–XVIII ст.): до постановки проблеми</i>
ФІЛОСОФІЯ XVIII СТОЛІТТЯ	20	Ярослава Стратій (Київ) <i>Порівняльний аналіз вчень Теофана Прокоповича й Георгія Кониського про душу</i>
	49	Віталій Терлецький (Київ) <i>Дискусійні питання в історії виникнення третьої «Критики» Імануеля Канта</i>
ФІЛОСОФІЯ XIX СТОЛІТТЯ	62	Сергей Секундант (Одеса) <i>Вильгельм Виндельбанд: История как органон и составная часть философии</i>
ФІЛОСОФІЯ XX СТОЛІТТЯ	93	Оксана Йосипенко (Київ) <i>«Прояснення» vs «пояснення»: методологічні рефлексії Вітгенштайна щодо людської природи (французька перспектива)</i>

ПЕРЕКЛАДИ

- 108 **Платон**
Кратил (427d-435e)
- 141 **Теофан Прокопович**
Науки фізики (фрагменти)

ПЕРЕКЛАДИ: ДОДАТКИ

- 159 **Павло Содомора** (Львів)
Мова як шлях до пізнання (Платонів “Кратил” в українському озвученні)

РЕЦЕНЗІЇ

- 165 **Ігорь Кауфман** (Санкт-Петербург)
Мозес Мендельсон и формирование еврейской культуры в эпоху Просвещения: политические и языковые аспекты. Обзор: Breuer, E., & Sorkin, D. (Eds.). (2018). Moses Mendelssohn's Hebrew Writings. Yale: Yale UP; Sacks, E. (2017). Moses Mendelssohn's Living Script: Philosophy, Practice, History, Judaism. Bloomington, & Indianapolis: Indiana UP
- 183 **Олена Сирцова** (Київ)
Григорій Сковорода: поетична біографія філософа в духовних просторах України і Європи. Рецензія на книгу Ушкалов, Л. (2017). Ловитва невольного птаха: життя Григорія Сковороди. К.: Дух і літера

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

- 186 **Сергій Пролєсв** (Київ)
Філософія як школа життя за часів тоталітаризму. Частина I. Мислення в просторі радянських міфів. (Розмова з Ксенією Зборовською, Русланом Мироненком та Оленою Костенко)

Sententiae

Publishers: Vinnytsia National Technical University, Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukrainian Philosophical Foundation

The Journal was founded in June 2000 with the assistance of International Renaissance Foundation and publishing company “Port-Royal” (Kyiv)

Biannual publication

Website www.sententiae.vntu.edu.ua

Journal DOI: <https://doi.org/10.22240/sent>

ISSN 2075-6461 (print)

ISSN 2308-8915 (online)

Focus and scope: Sententiae is peer-reviewed journal that publishes original research articles as well as review articles in all areas of the History of Philosophy

Aims and priorities: History of Philosophy (general); History of the particular philosophical doctrines; History of Ukrainian and East-European Philosophy; Methodology of the History of Philosophy; Philosophical Translation and Untranslatability; History of Philosophical Terminology and of Intellectual Lexis

The Editorial Team

Editor in Chief **Oleg Khoma**, Vinnytsia National Technical University (Ukraine) quid2anim@gmail.com

Editorial Board:

Gennadiy Aliaiev, Y. Kondratyuk National Technical University (Poltava, Ukraine) author.vntu@gmail.com

Andrii Baumeister, T. Shevchenko Kyiv National University (Ukraine) andrejbaumeister@ukr.net

Barbara Cassin, CNRS (Paris, France) barbara.cassin@wanadoo.fr

Yuriy Chornomorets, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

palamist@gmail.com

Simon Critchley, The New School for Social Research, Philosophy Department (New York, USA)

CritchS@newschool.edu

Dominique Descotes, Blaise Pascal International Centre, Blaise Pascal University (Clermont-Ferrand, France) Dominique.DESCOTES@univ-bpclermont.fr

Olexander Filonenko, V.N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine) author.vntu@gmail.com

Ivan Ivashchenko, Martin-Luther-University of Halle-Wittenberg (Germany) [transzendental-](mailto:transzendental-ist@gmail.com)

ist@gmail.com

Olga Gomilko, Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine) olga.gomilko@gmail.com

Otfried Höffe, Eberhard Karl's University (Tübingen, Germany) sekretariat.hoeffe@uni-tuebingen.de

Oleksiy Panych, Scientific Edition Association “Spirit and Letter” (Kyiv, Ukraine) panych@yahoo.com

Serghii Prolev, Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine) uffon@ukr.net

Volodymyr Ratnikov, Vinnytsia National Technical University (Ukraine) sozon1948@ukr.net

Sergiy Secundant, I. I. Mechnikov Odessa National University (Ukraine) sergiisekundant@gmail.com

Marina Tkachuk, National University “Kyiv-Mohyla Academy” (Ukraine) mltkachuk@gmail.com

Vitali Terletsky, Research Institute of Ukrainian Studies (Kyiv, Ukraine) terletsky.vm@gmail.com

Sergiy Yosypenko, Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine) serge.yosypenko@ukr.net

Contact information

Rights & Permissions: **Mykola Pradivliannyi**, *Deputy Chief Editor on International*

Cooperation nickddfs@yahoo.com

Subscription: **Vsevolod Kuznetsov**, kuznetsov.v@vntu.edu.ua *Managing editor:* **Elvira Chukhray**

Assistants of the Editor-in-Chief: **Iryna Holovashenko**, **Anatoliy Tekliuk**, **Olga Tsymbal**

Journal “Sententiae”, 95, Khmelnytske shose, Vinnytsia, 21021, Ukraine

Tel. (063) 551-07-79 (Monday-Friday, 9 a.m. – 6 p.m.)

e-mail: sententiae2000@gmail.com

TABLE OF CONTENTS

Issue DOI: <https://doi.org/10.22240/sent37.02>

ARTICLES

<i>EARLY MODERN PHILOSOPHY</i>	6	Mykola Symchych (Kyiv) <i>The Problem of Infinity in Kyiv-Mohylian Philosophical Courses (the 17th–18th centuries): A Preliminary Study</i> [UKR]
<i>18th-CENTURY PHILOSOPHY</i>	20	Yaroslava Stratii (Kyiv) <i>Comparative Analysis of Teofan Prokopovych's and Georgii Konyskyi's Philosophy of Mind</i> [UKR]
<i>19th-CENTURY PHILOSOPHY</i>	49	Sergii Secundant (Odesa) <i>Wilhelm Windelband: The History of Philosophy as an Organon and as an Integral part of Philosophy</i> [RUS]
<i>20th-CENTURY PHILOSOPHY</i>	62	Oxana Yosypenko (Kyiv) <i>"Clarification" vs "explanation": Wittgenstein's philosophical reflections on the human nature (French perspective)</i> [UKR]

TRANSLATIONS

108	Plato <i>Cratylus (427d-435e)</i>
141	Theophanes Prokopovicz <i>Physicae scientiae (fragmenta)</i>

TRANSLATIONS: SUPPLEMENT

159	Pavlo Sodomora (Lviv) <i>Language as a Way to Cognition (Plato's Cratylus in Ukrainian Translation)</i> [UKR]
-----	---

REVIEWS

162	Igor Kaufman (St.Petersburg) <i>Moses Mendelssohn and formation of Jewish culture in the time of Enlightenment: political and language aspects. Review: Breuer, E., & Sorkin, D. (Eds.). (2018). Moses Mendelssohn's Hebrew Writings. Yale: Yale UP; Sacks, E. (2017). Moses Mendelssohn's Living Script: Philosophy, Practice, History, Judaism. Bloomington, & Indianapolis: Indiana UP</i> [RUS]
183	Olena Sirtsova (Kyiv) <i>Hryhorii Skovoroda: poetic biography of the philosopher in the spiritual spheres of Ukraine and Europe. Review of the book: Ushkalov, L. (2017). The catch of an unprotected bird: the life of Hryhorii Skovoroda. K.: Spirit and letter</i> [UKR]

ACADEMIC LIFE

186	Serhiy Proleiev (Kyiv) <i>Philosophy as a school of life at the time of totalitarianism. Part I. Thinking in the space of Soviet myths. (Conversation with Ksenia Zborovska, Ruslan Mironenko, Olena Kostenko and Mykola Shulha)</i> [UKR]
-----	--

Інформація для авторів

- Редколегія приймає до розгляду тексти *будь-якої історико-філософської тематики*: статті (в т.ч. полемічні), переклади, архівні джерела, рецензії, огляди книг і наукової періодики, інформацію про події у царині історії філософії;
 - **фактом подання матеріалу в *Sententiae* автор висловлює згоду з чинними в нашому журналі редакційною політикою, етичними принципами рецензування й редагування статей, політикою відкритого доступу, Положеннями про авторські права та про конфіденційність** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>
 - рішення щодо можливості прийняття до друку здійснюється за результатами «подвійного сліпого» рецензування;
 - матеріали подаються електронною поштою sententiae2000@gmail.com або через сайт журналу <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
 - **технічні вимоги до тексту**:
орієнтовний обсяг 20–22 тис. знаків; *мови* українська, англійська, французька, німецька, російська; *формат* Word, RTF; *шрифт* Times New Roman, *кегль* 14, *інтервал між рядками* 1,5;
 - **оформлення посилань**:
 - наприкінці статті наводиться нумерований алфавітний список цитованої літератури згідно з форматом **APA** (зразки оформлення літератури за цим форматом див., наприклад, тут: <http://liu.cwp.libguides.com/citapa> ; можна також скористатися сервісом створення списків літератури з текстового редактора Microsoft Word);
 - посилання в тексті подаються у квадратних дужках і містять:
прізвище автора (редактора, укладача тощо; при наявності кількох авторів, наводиться лише прізвище першого і символ ...) з відповідної позиції у списку літератури / пробіл / **рік видання** / двокрапка / пробіл / **номер сторінки** (або діапазон номерів через тире)
 - зразок оформлення посилання**: [Аристотель 2010: 286], [Aristotle 2008: 17-18];
 - якщо на один рік припадає кілька видань одного автора, цитованих у статті, то у списку літератури такі джерела розташовуються за алфавітом, а після року видання (в т.ч. й у посиланні) слід ставити відповідну літеру латинського алфавіту, починаючи з а (наприклад, 1990a, 1990b, 1990c тощо);
 - зразок оформлення посилання**: [Аристотель 2010a: 286], [Aristotle 2010c: 17-18];
 - у посиланнях на твори, наведені у списку літератури без зазначення автора (збірники, енциклопедії тощо), слід замість прізвища автора наводити перші слова заголовку цитованого видання; якщо фраза виявляється зовеликою чи неприйнятною з інших причин, можна при першому цитуванні запровадити аббревіатуру, описавши її у примітці, й надалі послуговуватися саме аббревіатурою;
 - зразок оформлення посилання**: [Філософський енциклопедичний 2002: 234-235] або [ФЕС 2002: 234-235];
 - якщо видання не має автора, але на офіційній сторінці вказано укладача, відповідального редактора тощо, їх можна наводити замість автора, вдаючись до відповідних позначок за стандартом APA: (Укл.), (Ред.) тощо;
 - за наявності канонічних видань класичних творів із загальноприйнятою пагінацією, краще посилатись на неї, а не на сторінку того чи іншого видання;
 - примітки подаються внизу сторінки або після основного тексту перед списком літератури;
- **при цитуванні слід уникати подвійного перекладу**;
- бажано посилатися на оригінали цитованих іншомовних першоджерел або принаймні зіставляти використовувані переклади з цими оригіналами;
- **статті не розглядатимуться Редколегією, якщо до них не буде додано**:
- 1) короткий опис їхньої наукової новизни; 2) анотацію (українською, англійською та російською мовами, 100-250 слів); 3) переклад назви статті англ. та рос. мовами; 4) перелік ключових слів (укр., рос., англ. мовами; ключові слова відокремлюються крапкою з комою);
- **автори статей також мають подати про себе такі дані**:
- українською, російською та англійською мовами: прізвище, ім'я та по батькові; науковий ступінь, учене звання (за наявності); місце основної роботи, посада;
 - номер телефону, e-mail та (мовою статті) адреса і сфера наукових інтересів.

Instructions to authors

- The Editorial Board considers the texts on *all aspects of the history of philosophy*: articles (including polemical), translations, archival sources, reviews, information on events in the field;
- **By submitting his/her paper to “Sententiae”, the author agrees with our magazine’s Editorial Policy, Ethics and Order of Peer-reviewing, Principles of Open Access, Regulations of Copyright and Privacy, Publication Malpractice Statement** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>;
- The peer-reviewing procedure at “Sententiae” is “double-blind”;
- Authors may submit their papers via e-mail sententiae2000@gmail.com or via our website <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **Requirements to the texts submitted for publication:**
 - 20.000-22.000 characters; DOCX, DOC or RTF format; Times New Roman, 14; line spacing: 1.5;
 - Papers should match **APA** citation style (6th edition);
 - **Sample of reference in the text:** [Aristotle 2008: 17-18];
- Quotations should avoid **double translation** (translation from translation) whenever possible;
- When referring to non-English texts, it is desirable to use their canonical editions in the original language, or at least to compare their English translations with the text of these canonical editions;
- An abstract of about 100-250 words will be required for publication;
- Authors should indicate their research degree and academic title (if any), the main place of employment, position, and specify the field(s) of their research interests.

Наукове видання

SENTENTIAE

XXXVII
(№ 2 / 2018)

Редактор *Володимир Стерденко*
Коректори *Всеволод Кузнєцов, Ельвіра Чухрай*
Верстка *Ольга Цимбал*
Дизайн обкладинки *Андрія Шубіна*

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації:
КВ 20664-10464ПР від 18.04.2014 р.

Підписано до друку 14.12.2018 р. Папір офсетний.
Формат 29,7×42 ½. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Умовн. друк. арк. 24,02.
Наклад 50 пр. Обл.-вид. арк. 22,92. Зам. № 2019-023.

Видавець і виготовлювач —
Вінницький національний технічний університет,
Комп'ютерний інформаційно-видавничий центр.
Головний корпус ВНТУ, к. 114, Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (+380 432) 65-18-06.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.